

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z powództwa M. B. i M. B.1
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym 1 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 21 lutego 2022 r., sygn. akt I ACa 761/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powodów na rzecz pozwanej kwotę 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie M. B. i M. B.1 wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 21 lutego 2022 r., którym oddalono ich apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 9 czerwca 2021 r. wydanego w sprawie przeciwko Bank S.A. z siedzibą w W. o ustalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 3989 § 1 k.p.c.).

W niniejszej skardze oparto się na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Skarżący przedstawili następujące zagadnienia prawne:

1) Czy wynikająca z umowy możliwość dowolnego kształtowania wysokości świadczenia strony przeciwnej w umowie kredytowej, w której zastosowano mechanizm indeksacji, w ramach którego ustalenie wysokości raty kredytu odbywa się w oparciu o jednostronną decyzję banku i nie podlega żadnym ograniczeniom unormowanym w umowie, godzi w zasadę swobody umów i jej ograniczenia wynikające z treści przepisu art. 353¹ k.c. tj. naturę stosunku prawnego, ustawę i zasady współżycia społecznego? Jeżeli występujący w badanej w niniejszym postępowaniu umowie mechanizm indeksacji godzi w naturę stosunku prawnego lub ustawę lub zasady współżycia społecznego to czy w konsekwencji taka umowa powinna zostać uznana za nieważną w całości *ex tunc* na podstawie art. 58 § 1 w zw. z art. 353¹ lub art. 58 § 2 w zw. art. 353¹ k.c.?

2) Czy można konsekwentnie i pozostając w spójności z systemem prawnym i normami aksjologicznymi utrzymywać, że w odniesieniu do konsumenta to samo postanowienie umowne jest sprzeczne z naturą stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.), narusza normy prawne, narusza równorzędność stron stosunku prawnego, zasady słuszności kontraktowej, uczciwości kupieckiej oraz inne normy obyczajowe i moralne oraz zasady słuszności tj. zasady współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.), a w stosunku do osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą nie jest sprzeczne z naturą stosunku prawnego, pozostaje w zgodzie z ogólnie przyjętymi wyżej wymienionymi normami moralnymi stanowiącymi zasady współżycia społecznego (w rozumieniu art. 58 § 2 k.c.) i mieści się w ramach określonych dla granic swobody umów (art. 353¹ k.c.)?

3) Czy w kontekście uregulowania zawartego w art. 22¹ k.c. istnieje możliwość rozróżnienia statusu kredytobiorców będących małżonkami względem banku udzielającego kredytu konsolidacyjnego w taki sposób, że jeden z nich zostanie uznany za konsumenta, a drugi za przedsiębiorcę w ramach jednego

stosunku prawnego zawartego na potrzeby realizacji wspólnego celu obojga kredytobiorców?

4) Czy jako cel umowy mający świadczyć o konsumenckim czy też niekonsumenckim charakterze zobowiązania w rozumieniu art. 22¹ k.c. należy rozumieć przyczynę faktyczną, dla której umowę zawarto, czy też zadeklarowane w treści umowy przeznaczenie środków (celem była bowiem spłata długów i optymalizacja wysokości raty kredytu wynikająca z konsolidacji wszystkich zobowiązań, a nie nabycie dóbr materialnych na potrzeby mogące mieć związek z działalnością gospodarczą)?

5) Czy można uznać powoływanie się przez kredytobiorcę będącego konsumentem na przysługiwanie mu ochrony prawnej wynikającej z art. 385¹ §1 k.c. za wykorzystanie swoich uprawnień w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego lub dopuszczenie się nadużycia prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. wobec banku, który stosował w formularzu umowy klauzule indeksacyjne, obecnie niemalże jednolicie uznawane przez sądy powszechne za abuzywne?

W związku z przedstawionymi zagadnieniami skarżący dostrzegli również potrzebę dokonania wykładni art. 58 § 1 w zw. z art. 353¹ k.c. oraz art. 58 § 2 w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 4a p.b. oraz wskazali, że ze względu na naruszenie tychże przepisów, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał już, że powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. m.in. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie SN z 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 22 listopada 2013 r.,

III CZP 71/13). Istotne zagadnienie prawne należy zatem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia SN z 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14).

Skarżący nie uczynili zadość tym wymaganiom, ponieważ przedstawione przez nich zagadnienia nie przedstawiają nowego, nierozwikłanego jeszcze problemu natury prawnej. W niniejszej sprawie bowiem kredyt został zaciągnięty w celu refinansowania zobowiązań zaciągniętych podczas prowadzenia działalności gospodarczej. Niekonsumencki status powodów wyklucza zatem stosowanie szczególnej ochrony przypisanej jedynie stosunkom konsumenckim. Rozwiązanie takie nie jest wewnętrznie sprzeczne, ponieważ umowa kredytu indeksowanego czy też denominowanego do waluty obcej nie stanowi jako taka naruszenie zasad współżycia społecznego i jest zgodna z art. 69 p.b. Okoliczność, że określone postanowieniu umownemu przyznaje się - w obrocie konsumenckim - abuzywny charakter, nie ma bezpośredniego przełożenia na ocenę jego skutków w relacjach pozbawionych konsumenckiego charakteru (zob. np. wyrok SN z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22).

Z powyższych przyczyn skarga nie zasługiwała na przyjęcie także jako oczywiście zasadna. Dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. musi być bowiem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia SN z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11).

Co więcej, łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (zob. np. postanowienia SN z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13 oraz z 8 grudnia 2022 r., I CSK 5245/22).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.